

*Tegu – mes broliai, sesrys, bet laisvėje nelygūs –
Skirtingos mūsų laisvės, kaip skirtingos mūsų knygos –
Vieniems jinai – už Lietuvą gyvybė paaukota,
Kitiems – už Judo grašį suderėta ir parduota*

Kęstutis Genys

Mūsų laikais po sušmugeliuotų (?) rezonansinių bylų – VSD pulkininko Vytauto Pociūno, pedofilijos, muitininkų nužudymo ir gal dar kitų – apie teisėsaugą kalbama arba tik blogai, arba nieko. Suprantama, mūsų lietuviškoje pasaulėjautoje – „šaukštas deguto ir statinę medaus užteršia“ ir „už miško medžių nesimato“.

O juk dorų teisininkų yra! Ir ne šiaip sau yra, o tikrų ažuolų, nebijančių už teisingumą pasikauti ir jį apginti. Ir aš ne kartą rašiau apie teisėjus, kuriems teisingumas, įstatymo raidė buvo aukščiau visko, įskaitant ir gyvybę.

Savo laiku rašiau apie Ypatingąjį tardytoją Matą Krygerį, turėjusį jau tuometinio okupacinio režimo pasitikėjimą. Tačiau jis, laikydamasi įstatymo raidės, neleido suimti teismų ekspertą gydytoją Vincą Kauzą, dariusį pomirtinį skrodimą Bilovui (Butajevui), stalinistinės Rusijos sukurto melagingo scenarijaus Lietuvos okupacijai 1940 metais, pagrindinio veikėjo. Apkaltinus gydytoją Vincą Kauzą, davus

melagingus parodymus jo atliktoje ekspertizėje, ypatingasis tardytojas Matas Krygeris neleido NKVD suimti gydytojo, motyvuodamas tuo, kad jis susipažinęs su bylos dokumentais, „V. Kausos veiksmuose nerado nieko nusikalstamo, nes vis dėlto analizė buvo padaryta Vilniuje, ir šiam reikalui nieko nėra pakenkta, o nesant pakenkimo, nėra nusižengimo, kurį numato BK str. 636, 1 d.) (Voverienė Ona Kai teisingumas dar buvo brangiau už grėsmę gyvybei // Ilks.lt - 2016. 09.29).

Galima suprasti, ką toks tardytojo sprendimas galėjo reikšti, kai Lietuvos tardytojo buvo sugriautas veidmainiškai sukurptas scenarijus Lietuvai apkaltinti ir ją okupuoti. Bet pokario Lietuvoje išugdytam teisininkui Matui Krygeriui – teisininko priešai tarnauti teisingumui buvo aukščiau už gyvybę, nors jis puikiai žinojo, kad NKVD, pasipriešinusius jų valiai, žudydavo.

Todėl lietuvių teisininko kilnus poelgis, sprendžiant šią bylą, buvo tikras žygdarbis.

Nežinau, kokiais žodžiais Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos pirmininkas Vytautas Miliauskas, kai buvo pradėtas organizuoti Tarptautinis antikomunistinis Kongresas ir Tribunolas komunistų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti, kreipėsi ir prabilo į aukščiausios klasės Lietuvos teisininką, puikų tarptautinės teisės žinovą, advokatą Vytautą Zabiela, prašydamas jo sutikimo pirmininkauti Tarptautiniam Tribunolui komunistų partijos nusikaltimams įvertinti, vykusiam Vilniuje 2000 metais. Ir aš Kongrese liudijau apie komunistinio okupacinio režimo nusikaltimus prieš Lietuvos mokslą ir mokslininkus (Voverienė Ona, Straigyte Jurgita. Lietuvos mokslo gedulo ir vilties diena. – V., 1995).

Vytautas Zabiela sutiko, rizikuodamas tuometinėje, socializmą kūrusioje Nepriklausomoje Lietuvoje, savo karjera. Kas žino, gal ir gyvybe? Juk visi žinome, kad buvo tuo metu kelios dešimtys politinių žmogžudysčių, pridengtų įvairiausiai melo šydais.

Vytautas Zabiela gimė Berčiūnuose (Dusetų vlsč) gausioje ūkininko šeimoje. Šeimoje augo penki vaikai. Vyriausiajam Vytautui teko ir dalgiu pamojuoti per šienapjūtę, mokėjo ir žemės arti ir visus žemės ūkio darbus išmanė. Tik nuo pat ankstyvos jaunystės Vytautas svajojo apie teisininko karjerą, ne bet kurios specializacijos, bet tik advokato, „būti silpnesniųjų, nuskriaustųjų ir paniekintųjų gynėju“ (Egidijus Kurapka. Advokatūros tradicijų tęsėjas // Voruta. – 2000, gruod. 9, p. 1,9).

Jam ir knygos buvo įdomiausios tos, kuriose buvo rašoma apie teisininkus, ypač advokatus, ginančius nekaltuosius ir apginančius juos. 1950 metais, baigęs Antalieptės vidurinę mokyklą, 1950-1953 metais dirbo mokytoju: iš pradžių Grybėnų septynmetėje, vėliau Dusetų vidurinėje mokyklose. Bet mokytojo profesija neužgožė jo svajonės apie teisę. 1957 metais baigė Vilniaus universitetą Teisės fakultetą. 1958 m. Utenos juridinės konsultacijos vadovas, 1959-1962 metais Šiaulių juridinės konsultacijos advokatas, 1962-1970 jos vadovas.. 1970-1994 Vilniaus juridinės konsultacijos vadovas. Nuo 1994 metų advokatų kontoros Zabiela, Zabelaitė ir partneriai vienas iš steigėjų. Kaip advokatas atstovavo savo ginamųjų interesams daugiau negu 3 000 bylų. 1991-1994 metais Sajūdžio Seimo Tarybos narys; 2003-2004 metais LR Seimo narys. Atkurtos Lietuvos teisininkų draugijos signataras, 1989-1991 m. vicepirmininkas. 1992 metais Pirmojo pasaulio lietuvių teisininkų Kongreso vicepirmininkas. Nuo 1997 Vilniaus komercinio arbitražo prie asociacijods Tarptautiniai prekybos rūmai –Lietuva valdybos narys, 2000 –aisiais Tarptautinio Vilniaus visuomeninio Tribunolo (P) ir Tribunolo teisėjų kolegijos pirmininkas. Parašė ir sudarė knygas: „Advokatų kalbos teisme. (3 d., 1978-1991, su bendr.); „Rinktinės advokatų kalbos (4 d., 1998. su bendr.). Sudarė ir parengė leidybai knygas: „Tarptautinio Vilniaus visuomeninio tribunolo nuosprendis (2000. su bendr. V. Raudeliūnu) ir „Antikomunistinis kongresas ir tribunolo procesas“ (2002, su A.Anušausku ir V. Raudeliūnu, liet. Ir anglų k.).

Visuomeniniame Vilniaus Tribunole buvo nustatyta: kad komunistai Sovietų sąjungos teritorijoje nužudė 20 milijonų savo piliečių; Kinijoje – 65 mlj; Šiaurės Korejoje – 2 mln. Vietname – 1 mln., Kambodžoje -2 mln. Rytų Europoje – 1 mln. Lotynų Amerikoje – 150 tūkstančių, Afrikoje – 1,7 milijono, Afganistane – 1,5 mln.

„ Įvertinus Lietuvos gyventojams komunistinio režimo padarytus nuostolius, reikėtų konstatuoti, kad ne mažiau kaip 456 tūkstančiai žmonių tapo sovietinio genocido, karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmoniškumui aukomis.. Apie 350 000 žmonių buvo įkalinta, ištremta, nužudyta (kalino, išvežė į Sibiro ir

GULAG, o lagerius 332 000 – apie 25-30 proc. ten žuvo, dar 25 proc. neleista grįžti į tėvynę) Apie 26 proc. nužudyti Lietuvoje. Taip buvo įvykdyti karo nusikaltimai, nusikaltimai žmoniškumui ir genocido nusikaltimai. Todėl juos galima kvalifikuoti kaip genocido nusikaltimus, nes jų visų tikslas buvo – naikinti lietuvių tautą“ (Antikomunistinis kongresas ir Tribunolo procesas. – V., 2002. – P.905).

„Visas komunistinės ideologijos atmainas reikia suprasti kaip antihumaniškas totalitarines ideologijas, kurių įkvėpėjų ir vykdytojų padaryti nusikaltimai kelia grėsmę visai civilizusiai žmoneijai ir prilygsta tarptautinės bendrijos jau pasmerktai nacistinei ideologijai ir net pranoksta ją mastu ir klastingumu“

„Komunistinių režimų komunistinės partijos yra nusikalstamos represinės organizacijos. Nusikalstamos todėl, kad vadovavosi nusikalstama komunistine doktrina kaip savo praktinio darbo teorine programa... ir vykdė nusikalstamus veiksmus, darydamos nusikaltimus taikai, karo nusikaltimus žmoniškumui (genocidą), dėl kurių žuvo dešimtys milijonų žmonių“ (Ten pat, p. 196).

Komunistinių režimų nusikaltimų statistika tiek Lietuvoje, tiek ir pasaulyje turi tendenciją sparčiai augti. Manau, kad iki 2020 metų ji gali padidėti 30-50 procentų. Vilniaus visuomeninio antikomunistinio kongreso ir Tribunolo proceso dokumentai galėtų pozityviai pasitarnauti, kaip metodinė medžiaga būsimam Europos Tribunalui.

Kam teko su teisininku Vytautu Zabiela bendrauti prisimena jį kaip aukščiausios kvalifikacijos teisininką, inteligentišką, santūrų ir labai kantrų žmogų, gerbiantį su juo bendraujančio žmogaus asmenybę ir jo orumą. Gal to ir nežinočiau, jeigu apie jį pačiais maloniausiais superliatyvais nebūtų kalbama mūsų šeimoje (mano dukra teismo medicinos ekspertė-O.V.) ir su jos kolegomis. Pats Vytautas Zabiela kaip išskirtinį įvykį jo profesinėje veikloje prisimena nukentėjusiųjų atstovavimą Tarptautinio Vilniaus visuomeniniame Tribunolo procese, kurio metu buvo įvardinti komunizmo nusikaltimai Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje. Tarybų Sąjungoje buvo išžudyta 20 milijonų žmonių, o komunizmas, kaip reiškinys iš viso išžudė daugiau negu 130 mlj žmonių ir iki šiol žudo. „ Tai – didžiausia pasaulio tragedija. Net du XX amžiaus karai tiek gyvybių nepražudė. Bet jokio nuosprendžio, išskyrus visuomeninį, šios žudynės nesulaukė, - kalbėjo advokatas savo 83-jo gimtadienio proga (Alia Zinkuvienė. Svarbi advokato data. Advokatas iš idėjos // Respublika. – 2013, lapkr. 26, p. 1-3).

Dar daugiau: neseniai dienraštis „Lietuvos žinios“ paskelbė informaciją, kad dabartiniame Seime ir aukštojo mokslo institucijoje atsirado valdžios atstovų ir profesorių, ugdančių jaunąją kartą, (Seime – A.Gelūnas, jam pritariantis prof. J. Žilinskas), kurie viešai abejoja tokio nuosprendžio tikslingumu Lietuvoje, kai visos buvusios Sovietų sąjungos įtakos zonoje valstybės reikalauja įkurti Tarptautinį Tribunalą Europoje, komunizmo nusikaltimams tirti ir juos įvertinti (Kazys Kazakevičius. Prisiminė komunizmo nusikaltimų tribunalą // Lietuvos žinios. – 2017, vas. 24, p. 3).

Jau minėtos gražios sukakties proga teisininką Vytautą Zabiela sveikino žymūs Lietuvos žmonės ir jo kolegos bei jo mokiniai. Pramoninkų konfederacijos atstovas Mykolas Aleliūnas Vytautą Zabiela pavadino Profesijos riteriu, priminę gražią iš profesionalios veiklos kylančio pasipriešinimo valdančiajam režimui istoriją. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas dr. Povilas Jakučionis savo sveikinimo kalboje priminė, kad „Vytautas Zabiela Lietuvoje pažįstamas kaip garsus advokatas, gerbiamas jo pareigingumas, darbštumas, atkaklus užsibrėžto tikslo siekimas, ištikimybė advokato profesijai. Jis yra reiklus sau ir kitiems. Tarp kitų gerų savybių Vytautas neabejotinai turi ir sumanaus organizatoriaus gebėjimų. Pavyzdžiui, 2000 metais kelios buvusių politinių kalinių ir tremtinių organizacijos buvo surengusios tarptautinį Antikomunistinį kongresą ir Tribunolo procesą, kuriame dalyvavo 24 valstybių atstovai. Vytautas ėmėsi tarptautinio visuomeninio Tribunolo organizavimo darbo. Sukūrė tarptautinę teisininkų grupę ir vadovavo Tribunolo procesui“ (Ingrida Vėgelytė. Advokato darbo sukaktis // Tremtinys. -2013, gruod. 6).

Taigi, kai šiandien apie mūsų teisininkus žiniasklaida rašo tik arba blogai, arba nieko, teisininkas Vytautas Zabiela ir jo veikla, stovint Tautos sargyboje, yra vienas šviesiausių ir teigiamiausių pavyzdžių jaunosioms mūsų teisininkų kartoms, o mums, eiliniams Lietuvos piliečiams, kaip vienas iš doriausių tarnavimo savo Valstybei pavyzdžių.

2017-03-26